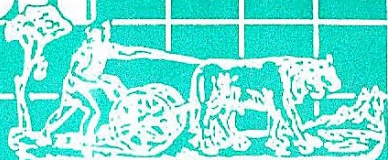

LA FEMOSA

agrupació cultural
ARTESA DE LLEIDA

X^A FESTA DELS FANALETs REVELLA SANT JAUME

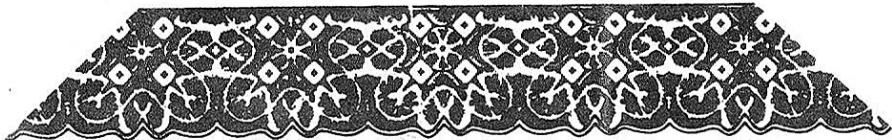

JULIOL-AGOST

1985

NÚMERO 65

PÒRTIC

Sovint ens queixem que la vida del nostre país no va com caldria; ni la política va bé, ni ho va l'economia ni la cultura. Porser difícilment aquestes tres coses poden destriar-se una de l'altra, ja que amb una bona política hi pot haver una bona economia i amb les dues coses juntes és evident que la cultura aniria bé.

El mal de les nostres coses (sobretot les culturals) no venen d'ara mateix, però sí que ens pensavem que el reviscolament seria molt més fàcil, ja que amb una "eina" com l'Estatut d'Autonomia, un Parlament i una Generalitat real i palpable, fóra prou per a plantar cara a la nostra degradació cultural, econòmica i ideològica. Ens hem trobat, però, amb uns polítics (igual els del Govern com els de l'Oposició) que semblen més preocupats per a conservar la seva "cadira" i tenir ocasions per a despotricar contra els seus adversaris que treballar realment i conjuntament pel redreçament econòmic i cultural del nostre país.

Tots parlem de desencís o del passotisme sorgit d'un temps ençà falta de il·lusió o de la nostra manca de voluntat de fer alguna cosa més, a més a més, de vegetar dins del nostre conformisme autojustificat.

Que bé que els venen les vacances d'estiu als nostres polítics per a desentendre's de tants i tants problemes de la nostra societat que per un costat no saben com resoldre i per l'altre els fa mandra de cercar-ne la solució. El parèntesi de l'estiu ajudarà a ajornar, una vegada més, les solucions que fa tant anys que esperem pels problemes del nostre país, qui dia passa any empeny, diu la dita popular, i en aquest cas així es van les coses...

LA FEMOSA

• • REVISTA DE INFORMCIÓ LOCAL • •
EDITA AGRUPACIÓ CULTURAL "LA FEMOSA"
C. DEL CASTELL N. 23 ARTESA LLEIDA
DIPOSIT LEGAL N. L-264-1981
SEGONA EPOCA N. 65 JULIOL-AGOST 1985

INDEX

	PAGINA
PORTIC	1
SANT JAUME, UNA ALTRE EXPERIÈNCIA	4
DIALEGS (amb en Lluís Niubó)	7
OPERACIÓ SALDO	15
COOPERATIVISME, PARLEM-NE	17
CONEGUEM LA NOSTRA FAUNA	21
HISTÒRIA UNA MICA TONTA	24
"TALLER SHALOM", UNA ALTERNATIVA DE TREBALL PER ALS DISMINUITS.	26
ENTRETENIMENTS	30
UN REPAS, UNA LLICÓ	32
AMB L'EXCUSA DE LA BIBLIA	34
COL.LABORACIONS INFANTILS	37
HUMOR	20 i 23

Els articles i opinions que apareixen a les planes de LA FEMOSA, reflecteixen únicament l'opinió de llurs signants.

AMB EL SUPORT DE LA GENERALITAT

SANT JAUME,

UNA ALTRA EXPERIÈNCIA

L'any 1975, per primera vegada a Artesa, es va fer una festa infantil amb l'excusa dels fanalets de Sant Jaume. Prèviament s'havia organitzat un taller de fanals on més de cent nens i nenes, de diferents edats, es van construir el seu fanal fugint així dels classics fanals comercials i uniformes. Aquesta festa (més o menys els mateixos criteris) s'ha seguit fent fins ara. Deu anys seguits d'organitzar la revetlla de Sant Jaume encarada principalment als més petits, ha creat ja una petita tradició a Artesa.

La festa, però, ha passat per diferents etapes més o menys reeixides; del primer any que hi havia uns premis pels millors fanals i que la festa només consistia amb la cercavila i una ballada de sardanes amb gramola, fins a tenir un conjunt un animador o una orquesta per a intentar fer la revetlla també una mica pels grans. Tot això es podia fer bé perquè Sant Jaume era festiu a Catalunya, ara però hem entrant amb la polèmica de si es passa la festa a un dissabte o si es plega ja que fer-la un dia de cada dia i al mes de Juliol presenta uns problemes d'horaris i de feina greus.

A "La Femosa", entitat que des de dels inicis ha promogut i ha organitzat aquesta festa, s'ha comentat molt la necessitat de traslladar-la a un dissabte, però la petita tradició de

10 anys de fer-la sempre el 24 de Juliol, sigui l'endemà festa o no, ha pesat més que el desig de fer una revetlla llufda i animada. Enguany, potser la festa s'ha consolidat amb tota fermesa ja que el passat 24 de Juliol va estar un dia (de 2/4 d'11 a 2/4 d'una de la nit amb tots els preparatius previs a aquesta hora) d'alegria per a tots els nens i nenes que no sabien com fer-s'ho per a ser a tot arreu.

Aquesta última celebració de la festa dels fanalets ha estat un èxit de participació infantil i d'organització (i no ho diem perquè tot hagués funcionat bé, perquè el que és la cercavila feia plorar, s'hauria d'estudiar, per un altre any fer-la més participativa, alegre i sorollosa). El que calia és que la canalla s'ho pasés bé i això es va aconseguir plenament i que els grans no s'avorrissin del tot, cosa que també s'aconseguí, ja que amb l'espectacle dels menuts per força els grans s'havien de distreure.

Al llarg d'aquests deu anys, a la festa dels fanalets s'hi han anat introduint elements per a fer-la més popular. Enguany s'hi ha incorporat la participació d'un cec i el seu pigall a l'estil de les fires mediavals. El cec i l'acompanyant es passejaren entre els xiquets i xiquetes i la gent gran tot i demanant almoïna, tant el cec com el seu pigall estaven molt ben caracteritzats (els representaven en Josep-Ramon Bonet i el Felip Gallart) i la representació fou gairebé perfecta. Un cop donat el tomb per entre la gentada pujaren al taulat i ens explicaren la "Veritable Història de Sant Jaume" segons la llegenda adaptada al nostre poble, aquesta història estava representada en una gran auca, els dibuixos de la qual, ensenyaven el pigall i el cec la narrava amb una veu potent:

"Una vegada, quan l'apostol Sant Jaume predicava l'evangeli, un bon ratet cada dia i venia a Artesa, de nit, pel camí vell, va tenir, com si diguessim, una avaria."

I després de la representació de l'auca de Sant Jaume van començar els jocs de participació pels petits: trencar les olles, curses de sacs, xocolatada, joc de disfresses, el joc de les cadires, jocs amb aigua, amb ous, amb farina etc. etc., amb la particularitat que totes aquestes coses s'iniciaren al mateix temps i els nens i nenes corrien d'un lloc a l'altre tot i participant i rebent per tots costats un munt de regals.

Enguan la festa dels fanalets ha estat una de les més reeixides, i ha obert el camí (sense ja la polèmica de si s'ha de fer amb dissabte o no) per a futures festes del fanalets.

DIALEGS

AMB EN LLUÍS NIUBÓ

El C.F. Artesa de Lleida comptava la temporada passada amb 150 socis (49 individuals i 101 familiars). Actualment es pensa que tindrà 90 jugadors (en totes les categories). Els seus colors són camiseta blanca amb banders blaves, verticals i pantalonets blaus.

Lluís Niubó n'ha estat el president durant les dues darreres temporades. Al termini de l'última es convocaren eleccions a president, però no va presentar-se ningú. Després d'uns dies de tensió tornà en Lluís Niubó a la presidència. Parlem amb ell, doncs dels fets d'aquesta crisi i d'altres afers del futbol.

Quedem amb ell, per una hora del vespre a casa seva. Hi anem a l'hora justa i està sopant, però malgrat això, enllestim ràpid (massa ràpid, potser) el del plat i apa som-hi!! Seiem en còmodes butaques, fem les proves amb el magnetàfon, i ja estem a punt.

en veure el magnetàfon funcionant es posa rígid, i amb el darrer mos encara a la boca, li demanem que ens expliqui tota la problemàtica d'aquesta crisi del club de futbol.

Amb la mirada fixa en el magnetòfon i amb un frec de mans ens diu: "Bé, aquesta junta (la de la temporada passada) acabava el 30 de juny. Nosaltres (la junta) amb un mes i mig d'antelació a aquesta data convocarem eleccions a presi-

t. A la primera assemblea de socis no es presentà ningú. convocà una segona assemblea general i tampoc es presentà ningú. Llavors tot el club passà a mans de l'Ajuntament i es van iniciar la recerca de solucions per aquest cas. Al final es va veure que no hi hauria ningú que se'n pogués, o no vulgués cuidar. Després jo em vaig comprometre a portar els amateurs per defensar una categoria guanyada i per confiança amb els jugadors. Després, sigui pel que sigui, ha sortint gent (de l'anterior junta o no) interessada en darse'n, també han sortit pares interessats en cuidar-se dels viatges dels infantils".

Ja més relaxat, després d'aquesta explicació ens parla de les perspectives per enguany:

"Per enguany, si els socis accepten aquesta junta, està vist i de segur es faran amateurs, juvenils, alevins i júnjams i és probable, també, que es facin infantils".

Amb cara de satisfacció i ara dirigit-se a nosaltres, diu:

"No hem d'oblidar que a la Nit del Futbol (festa-sopar tota la gent de futbol de Lleida) que es va celebrar fa anys, al C.F. Artesa ens van donar el trofeu per l'equip de categoria regional grup II que més promocionava el futbol-base. Això és un ajut moral molt gran. Amb tot això vull dir que si es fan infantils, s'arribarà potser al moment més bo del futbol a Artesa".

Ens interessa encara el tema de la crisi del futbol i li demanem que ens en parli "la no presentació de candidatures i recordant que en unes eleccions de fa 4 anys hi van haver 2 candidatures ben definides". Es torna a posar rígid,

"la mateixa polèmica de fa 4 anys, porta d'alguna manera a que ara no es presenti ningú, havent pel mig coses extraesportives".

En primer lloc jo no em vaig tornar a presentar, perquè al fer-me aquesta casa, ahuc feina per acabar d'enllestir-la. Pensava que amb tants socis es podrien presentar 4 o 5 persones. No va ser així:

-uns, perquè es còmode de no cuidar-se de res.

-altres, per motius extraesportius, que és alguna cosa personal contra mi, però, jo no vull saber-ne res ni entendre-hi res.

Creiem que una possible causa de que no s'hagi presentat gent nova per al futbol és l'augment de pressupost i de feina i també el de responsabilitzar-se d'una infraestructura tan gran. Ens constesta:

"Jo crec que la junta que hem estat fins ara, no ens ha passat mai pel cap la por de manejar diners. Fem el pressupost segons les necessitats que veiem i si ho aprova l'assemblea a nosaltres no ens ha fet por manejar el que sigui per tirar endavant el futbol.

Respecte a la feina que hi ha considero que quan una cosa ve rodada s'ha d'acceptar tal com és.

Mireu per exemple el cas del juvenils: a l'entrar nosaltres estaven a segona divisió -havien pujat a segona- i amb nosaltres, degut a que les coses van anar millor del que esperàvem vàrem pujar a primera i no vam renunciar perquè jo sóc de les persones que no renuncio mai a una cosa que s'ha guanyant a pols. Encara que hagi hagut despeses més grans de

desplaçament ho hem acceptat de cara a que els jugadors n'aprenguessin més i que el nom d'Artesa es conegués més per tota la província i àdhuc per arreu de Catalunya.

Els amateurs és un cas semblant, i a més a més resulta que la temporada passada s'haurien de fer més quilòmetres a tercera regional que a segona. A més, aquesta temporada passada apareixia tots els dissabtes i dilluns el nom d'Artesa de Lleida en els diaris esportius de Barcelona i crec que això és una cosa molt important, importantíssima, fora del tema esportiu, per ser una mena de fer conèixer el nom d'Artesa de Lleida per Catalunya".

La conversa s'ha anat relaxant, parla més suau i ja no pensa en el magnetòfon. Continua parlant del fet de pujar els amateurs a segona i de tot el que això ha reportat.

Canviant una mica de tema li demanem per la situació des de el punt de vista legal, en què es troba ara el C.F. Artesa de Lleida. Dubta una mica, ens mira com si ens ho vulgues explicar amb ells ulls i afluixa la veu.

"De moment nosaltres som com una junta gestora. Ara jo no sóc el president de l'Artesa perquè en les eleccions no m'hi vaig presentar i per tant no ho sóc ara.

Si a l'assemblea de socis accepten aquesta junta: llavors és clar seré el president de l'Artesa.

Som una gent que al no sortir ningú en les eleccions hem acceptat el fer-ho nosaltres però, això que quedi clar, només per un any.

Això no està reflexat en els estatuts, però com l'Ajuntament no ha trobat ningú per a fer-se'n càrrec sortim nosaltres. És clar, que en aquesta situació ja sortim una mica fo-

ra dels estatuts al passar tot el club a l'Ajuntament, però es una solució perquè el futbol no es perdi a Artesa!.

Per fi, toca l'hora de la fatídica qüestió de l'estat actual dels comptes, sobretot el referent a la temporada passada.

"La temporada passada hi hauria hagut bastant dèficit d'haver continuat els entrenadors que hi havia, si se'ls hagués tingut que pagar el que s'havia acordat amb ells, perquè les recaptacions varen ésser bastant fluixes i al moment de venir els equips més forts, va fer mal temps (es refereix a l'equip amateur).

Amb un to de sinceritat i sense abaixar el cap afegeix:

"No sé com n'haguéssim sortit, el cas és que sigui perquè l'entrenador no anava prou bé i se'l va tenir que canviar per un altre que no cobrava. Els diners que tenia que cobrar de la primera part no els va voler cobrar. Amb el juvenil va passar el mateix, però tot i així van fer falta diners: 40.000 ptes. I aquestes 40.000 pessetes, cosa que nosaltres ja sabíem de feia temps, les va posar l'Ajuntament, perquè ens van dir que posarien els diners que fessin falta per acabar la temporada".

Amb veu més clara ara: "Recalvo això, perquè van ser aquestes paraules les que van dir (els de l'Ajuntament): les que fessin falta, i aquestes 40.000 ptes. les han ficades, tot val a dir-ho, de l'arrendament del camp de futbol amb equips de empreses. Dels diners propis del poble potser n'hi ha només 5 o 10.000 pessetes".

Fa una mica de pausa, ens mira fixament i hi torna:

Jo sempre he defensat la política de que el Consistori poses tots els diners que fessin falta, perquè fer alevins i benjamins es fa una obra social pel poble, ja que així els nens de 8 a 13 anys tenen una ocupació per al seu temps lliure per això és una obra social i crec que és una cosa que l'hauria de pagar el poble, mireu, l'any passat de 40 nens de benjamins i alevins, n'hi havia 10 o 12 que els seus pares no eren socis. Nosaltres no podem dir-li a un nen: "Mira tu no pots jugar perquè el teu pare no és soci", nosaltres no seríem capaços de fer-ho.

Li demanem ara per una vella qüestió en el cap de molta gent, la de veure altres esports a Artesa, i si pot ser, sota el nom de C.F. Artesa de Lleida.

"Es una cosa que l'he pensada més d'una vegada, però es clar, això està en mans del socis, en voler ells altres seccions o esports, que pujarien uns diners i caldria que sostissin aquests diners del club.

Caldria, també tenir la certesa d'haber gent per a cuidar-se'n. Si hi ha gent crec que es podria intentar però tot depen dels socis".

L'efecte del menjar depressa sembla que ja ha s'acabat. Es troba més xarraire i ho aprofitem per parlar dels socis i de les seves actituds. Li recordem que al final de la temporada passada es notava un cert disencís en els socis, un clar llançament de la tovallada.

"La gent fins l'any passat estava acostumada a guanyar la majoria dels partits i això dóna vistositat i alegria. Al pujar de categoria (els amateurs) i continuar nosaltres amb la mateixa política de que a ser possible tots els jugadors fossin

del poble o propers al poble o al club va resultar que teníem un equip molt jove sense experiència. Si hi afegim les lesions i baixes de la "mili", pot donar una explicació de la classificació tan dolenta.

Potser hi ha molta gent que pot pensar que millor haguéssim estat sense pujar de categoria, doncs, estaríem més tranquils i guanyaríem més partits. Amb això no hi crec, primer per mi no voldria renunciar a una categoria i després pels jugadors.

Aquesta temporada que ve, encara ens tocara patir amb l'amateur, ja m'agradaria a mi no patir. a partir de la temporada vinent, si les coses no canvien crec que tindrem equip a segona regional per molts anys.

Li parlem al Lluís de que potser caldria "educar" als socis de cara a una "esportivitat del espectador".

"Potser fóra una de les coses que caldria recordar als socis en la propera assemblea general. L'any passat al pujar de categoria, tot era eufòria i no pensavem en que es perdrien partits i quedaríem a les darreres posicions. Per això, penso que caldria dir o recordar que estem jugant en una categoria superior, (ara ho diu plenament convençut) on l'Artesa de Lleida deuria estar, però que haurem de patir. Caldria animar-los a prendre's els resultats d'una altra forma, perquè encara que perdem, l'espectacle és superior".

I ara molt seriosament i com una amenaça diu:

"Si l'assemblea general vulgués renunciar a la categoria (segona en el cas dels amateurs) jo no renunciaria i per tant presentaria la dimissió. No estic disposat a renunciar, no per mi, sinó pels jugadors".

Al final de la temporada passada, el fenomen del futbol va rebre una sotragada molt forta, en un aldarull i enfrotacions a les graderies a la final de la copa d'Europa, amb un resultat més que tràgic. Aquesta violència ha estat de vegades també present a Artesa, li demanem com creu que s'avança per eradicar les tensions i lluites dins del camp.

"Jo crec que l'actitud del públic del poble ha millorat bastant dins del camp -recordeu que fa 3 anys o més hi havia constants problemes de violència i agressions- i crec que la junta també ha fet molt perquè es millorés.

La actual junta ho hem treballat, ja en partits de molta rivalitat o contra equips molt cridaner el repartir-nos pel camp per calmar a la gent perquè no entressin dins o xafessin la ratlla, ja parlant amb afeccionats d'Artesa fent-los-hi veure que no serveix de res agredir a un àrbitre o un contrari

El Lluís a hores d'ara ja està ben reposat a la butaca i continuem parlant d'altres temes, potser ja no directament relacionats amb l'objectiu d'aquesta entrevista, com són, la tanca del camp, les valoracions personals del jugadors, al voler jugar amb l'Artesa, etc.

La xerrada l'hem de finalitzar i tanquem per fi el magnetòfon i ell encara continua parlant. Al acabar del tot només ens dia:

"El que necessitem més, es la col·laboració de la gent, per tirar endavant el futbol".

Sort per ells i per la seva gestió.

Tant de bo que així sigui.

OPERACIÓ SALDO

Quan arriba l'estiu, tota mena de començ posa en funcionament grans rebaixes dels seus articles, de cara a la nova temporada amb el conegut nom popular de saldos.

Si cadascú dels humans féssim com el comerç cada any una minuciosa llista de tot allò que tenim i ens envolta, perquè sabem que ja no es porta, i desfer-nos-en com a veritables saldos, de segur que l'humanitat rutllaria molt millor, doncs començaríem cada any només amb allò que ens podria ésser d'utilitat i fer-nos així més feliços, més humans.

...Saldar a tots els polítics farsants i hipòcrites.

...Tots aquells funcionaris que no funcionen.

...tots els pagesos individualistes.

...Tots els socialistes i comunistes que no volen conèixer l'obra de Marx, d'Engels, ni de Pablo Iglesias.

...A tots aquells cristians que roben i maten en nom de Déu.

...Tots els intermediaris que ens ofeguen.

...A tots els amargats, que amb la seva amargura volen deixar malt gust a la nostra vida.

...A una joventut que es droga i no lluita.

...I a uns grans que no lluiten i es droguen.

...L'armamentisme i els blocs militaristes.

...Als que callen, callen, callen i callen.

...I a tots aquells que volen, que callem, callem i callem.

...A tots els que cobren de l'atur i treballen.

...I tots els que treballen i no fan res pels que es troben aturats.

...A totes les balances de justícia desnivellades.

...I a totes les injustícies publicades al B.O.E.

...A tots aquells que es guanyen el pa amb la suor dels altres.

...A totes les petites i grans guerres, que solament serveixen per a matar milions d'inocents, i fer-se rics unes minories.

...A tota una "Jet Set" que llança els diners amb "guateques" i "orgias" a Marbella, quan a pocs quilòmetres milers de jornalers del camp lluiten per poder viure amb dignitat.

...A tots els quilos de 900 grams, i l'aigua que s'afeixeix per acabar de fer un litre de vi, de llet, etc.

...A totes les Agrupacions Cooperatives que mai acaben de liquidar.

I ara amic, amiga que lleigeixes assíduament la Femosa, et deixo que tu també facis la llista de tot allò que treuries del món com a saldo.

Jomaes

COOPERATIVISME, PARLEM-NE

Amb aquest títol, ja fa força anys, es van publicar a la Femosa, una sèrie d'articles, llavors totalment innovadors, sobre un sistema nou per a la gent d'Artesa, sobre la manera de fer i entendre el sistema cooperatiu i el que aquest representava com a vehicle transformador dels sistemes de treball dels pagesos.

Jo ara, davant el repte que suposa per a nosaltres l'entrada en la comunitat Europea i el no menys important de la crisi econòmica que suara patim i que sens dubte s'accentuarà, almenys en els propers 4 o 5 anys, voldria llençar noves idees sobre el mateix tema, un xic utòpiques i inconexes, però tant se val, només ho faig per a demostrar que hi ha nous sistemes, que ens permetran d'anar fent sense sotragades i voldria a més que tots aquells a qui el tema interessi, vagin reflexionant i aportin les seves idees sobre el particular i en definitiva com diu el títol, parlem-ne, perquè així és la manera com un dia es va poder fer La Ginesta i qui sap si un dia podrem bastir un tipus nou de societat a cavall entre el Socialisme i el Capitalisme, a l'espera que temps a venir, la gent el que genèricament en diem el Poble, faci possible a partir del Si, una Revolució Social, que canviï profundament aquesta Societat, absoluta i decadent en principi de putrefacció evident.

Jo avui, com que tinc ganes de xino-xano, tocar el tema d'altres vegades, només vull esbossar, alguns punts, per a més endavant entrar en polèmica i discussió sobre el que avui apunto.

Si em pregunteu, el per què escric això, us ho diré ben francament. Perquè em carrega sobremanera, veure els pagesos i sobretot sentir-los convertits en ploramiques i perquè malgrat la mediocritat que ens envolta a tots els nivells crec que som capaços, amb molta feina, però, de revolucionar el "modus vivendi" de la nostra societat camperola.

Aquest és de moment el primer Decàleg:

1. La base, de la transformació dels mètodes de treball i producció pagesos, és el Cooperativisme.

2. Que no essent, una solució definitiva, el tipus de Cooperatives avui existent, hem d'anar cap a la creació de les Cooperatives de treball associat.

3. En aquesta nova Cooperativa. tothom aportarà el seu capital terra, conservant però, la titularitat de la propietat però perdent la gestió directiva en favor de l'equip de Govern que lliurement s'elegeixi i que es renovarà periòdicament mitjançant eleccions.

4. Cada pagès, en base a la quantitat de terra aportada, a la qualitat de la mateixa i a d'altres condicionants, tindrà un cert nombre d'accions.

5. Els Beneficis de la Cooperativa, es repartiran en base a les accions, al treball realitzat i al capital aportat ja en bens d'equip (maquinària), ja en diners.

6. Els principis democràtics en què es regiran aquestes

noves cooperatives, seràn, bàsicament, el mateixos què els actuals, es a dir, un home un vot, principi general de portes obertes, per a entrar com a soci i per a sortir-ne etc. Afegint-hi quelcom, com que tant homes com dones que treballin a la societat rebran per igual treball igual salari i la creació d'uns fons estatutari que previngui ajudes als socis conjunturalment en necessitat, per atañçar-nos una mica a la consigna "doni cadascú, segons la seva possibilitat, a cadascú, segons la seva necessitat".

7. Es evident que aquesta nova Organització, donarà com a primer resultat un sobrant de mà d'obra i àdhuc de maquinària alhora que una necessitat indefugible de concentració parcelària, reconversió de cultius, adequació a la nova tecnologia i un llarg etc. de conseqüències, que faran imprescindible tenir un equip tècnic qualificat de planificació i assessorament, que a ésser possible haurà de sortir dels joves fills dels associats, els quals prèviament hauran fet els estudis pertinents amb la seguretat que dóna l'obtenció immediata d'un lloc de treball força engrescador.

8. La capitalització de la Cooperativa, es farà, per mitjà de la secció de Crèdit de la mateixa, gestionada pels mateixos associats i regulada per la nova llei de Cooperatives aprovada l'any passat, que fixa les seves limitacions, i evita una excessiva concentració de risc en favor de la Cooperativa.

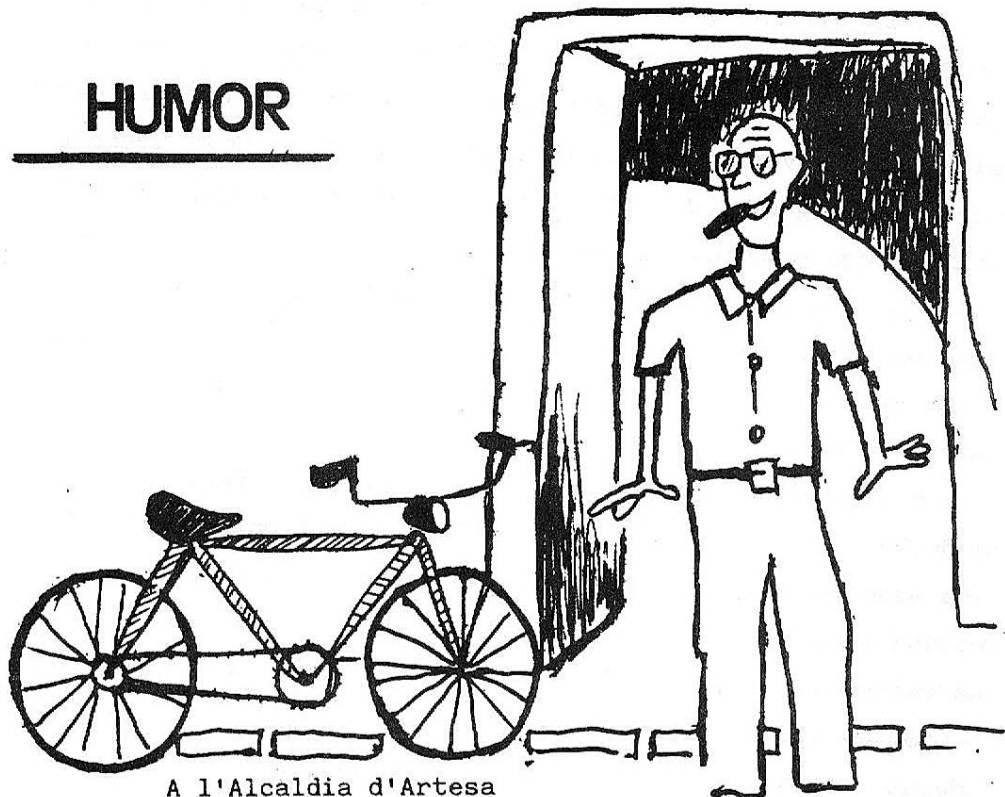
9. Es evident que per a bastir aquesta nova Cooperativa, i degut a la seva complexitat, es farà inevitable coordinar-se lliurement, amb d'altres que es puguin crear arreu, de la mateixa mena.

10. Que la finalitat de la Cooperativa, és fer dels seus homes i dones éssers cada dia més lliures i solidaris. Gaudint en la mesura que sigui possible de temps igual, per al treball l'oci i el descans. En definitiva anem a formar uns nous éssers per a una nova societat.

FELIP DOMENECH i COSTAFREDA

*****

HUMOR

A l'Alcaldia d'Artesa
diuen que no hi ha una pesseta
i és per això que el senyor Batlle
sempre va amb bicicleta.

F.

CONEGUEM LA

NOSTRA FAUNA

ELS NOSTRES CRUSTACIS

Els crustacis sempre els associem amb el mar, ja que els més coneguts: crancs, llagostes i llamàntols, són marins. Però sovint ignorem que les aigües interiors o a terra n'hi ha gran nombre d'espècies. Els crustacis són invertebrats, que poden ésser grans com la llagosta o microscòpics com la majoria dels d'aigua dolça o salobre. Els microscòpics o petits neixen en forma de larves molt senzilles que tenen un ull imparell, resultat de la soldadura d'un parell d'ulls laterals i tres parells d'apèndix nadadors. Aquests apèndix es transformen en dues parelles d'antenes i en un parell de mandíbules quan l'animal és adult. Els nostres estanys salobrenca, avui dessecats, Clot de la Llacuna, estany d'Ivars d'Urgell i Clot de Conill, eren rics en aquests petits crustacis. Actualment encara queda la tolla salobrenca de Linyola, anomenada Prestams o Prestim. El doctor Ramon Margalef, de la Universitat de Barcelona, la va estudiar als anys 40 i hi va trobar dues espècies de puces d'aigua i el Cyclops, crustaci petitíssim, que és vermell en llocs salins i incolor quan no hi ha clorurs. També Diaptomus salinus, un sol exemplar, que com el seu nom indica és típic de medis salins.

Els crustacis com el Cyclops, pertanyen a la classe dels

Copepòdes, no tenen closca ni ulls laterals, tenen el cos dividit amb segments i el cap s'ha unit al primer segment toràctic. La puça d'aigua més coneguda és la dafnia, que he trobat al pantà de Sant Llorenç de Montgai. Es criada en algunes piscifactories com aliment dels peixos. La dafnia (*Daphnia pulex*) amifa 1'5 a 4'5 mm. la femella i 1'2 a 1'8 mm. el mascle. El cos està recollit dins d'una closca. Viu a les tolles i als estanys i pertany al subordre Amphipoda.

Entre els grans crustacis, el més conegut i l'únic a les nostres terres, és el cranc de riu (*Austropotamobius pallipes*). Com altres crustacis, té una closca formada per una substància dura anomenada quitina, típica dels artròpodes. Té el cos dividit amb segments i a cada un hi porta un parell d'apèndix. El seu cos es divideix en cefalotòrax, abdomen i telson. Al cefalotòrax hi ha el cap i el tòrax, sense separació. Al cap hi ha les antenules, les antenes, la mandíbula, el primer maxilar i el segon maxilar. Al tòrax hi porta tres parells de potes maxil·les o maxilipeds i cinc parells de potes locomotores. A l'abdomen hi ha un parell de potes abdominals a cada segment o articulació. I finalment les plaques del telson o "cua". Té una pota locomotora que acaba en pinça. La respiració és branquial i té mudes periòdiques de la closca.

Abans el cranc de riu estava estés per bona part del Segre i quasi tota la xarxa de rec de la plana de Lleida, estenent-se cap a la Noguera i l'Alt Urgell. A més a més de la contaminació de l'aigua el que ha fet més mal són unes malalties típiques de l'espècie que quasi l'han portat a l'estinció a les nostres terres. Actualment sembla que es recupera lentament i s'han

tornat a veure al riu Sió i als rierols de la meitat nord de les nostres terres.

La panerola, "porquet de Sant Antoni", "pastereta" o "tocinet", té el cos cuirassat, s'emmotlla en forma de bola davant d'un perill i viu sota les grans pedres i als llocs humits. Es un crustaci terrestre de l'ordre dels Isòpodes que està dividit en segments, amb els ulls a la placa cefàlica.

XAVIER AIXALA I MARTI

#####

HUMOR

I quan ja no es cansava
de xino-xano pedalar,
al poble senyor Alcalde
la bicicleta li van pispar.

F.

HISTÒRIA UNA MICA TONTA

Per tal de poder ampliar l'emisor
(de les aigües residuals),
l'Ajuntament anà a la Diputació
a demanar-li uns quans cents rals.

Però passà primavera i tardor
i res se'n sabia de la subvenció:

"Potser no heu omplert pro bé
tots els papers de la petició",
li deia un funcionari, al regidor
que li demanava una explicació.

Tot era correcte i no es comprenia com no es desfeia l'entrellat. La subvenció, de moment, no venia i l'Alcalde ja estava preocupat.

Però la història va acabar bé i estrobà, a l'últim, el paper:

...i és que això només pot passar aquí, amb una burocràcia tan entenedora que és capaç de llegir en comtes d'EMISOR, "EMISORA".

FELIP

"TALLER SHALOM"

una alternativa de treball per als disminuïts

Milers de nois i noies que acaben la seva educació "especial" juntament a uns altres adults que ja fa temps que l'acabaren (i que potser ami no arribaran a disfrutar-la) reclament un lloc on poder dur a la pràctica, la seva capacitat, realitzant una feina socialment útil, estable i remunerada.

Avui es troba universalment reconegut el dret al treball dels disminuïts, i així es manifesta en solemnes declaracions. Però en una societat altament competitiva, especialment en el camp laboral, en la que escassegen els llocs de treball, queden inevitablement eliminades totes aquelles persones menys dotades que no arriben als nivells de productivitat exigits, i aquest, evidentment, és el cas dels disminuïts. D'aquesta manera queda frustrada la seva aspiració d'incorporar-se al procés productiu i a la vegada experimentar la satisfacció que dóna el poder guanyar-se la vida i notar que es valora el seu esforç i la seva capacitat.

Per a poder donar accés al món del treball als nois i noies disminuïts existeixen a Catalunya 60 centres de treball i un d'ells, el TALLER SHALOM, està a Lleida, al barri de La Bordeta, on acull 30 disminuïts amb edats compreses entre els 18 i 29 anys, de Lleida i de les comarques d'El Segrià, La Noguera, El Pallars i La Llitera. La majoria dels quals han estat escolatitzats al Centre Institució Esperança

ubicat també a La Bordeta.

El marc jurídic d'aquest taller és una associació de pares i l'estructura de financiació és la següent:

Generalitat de catalunya (Departament de Sanitat i Servei Social	71'07	per cent
Aportació famílies assistits	13'80	" "
Ingressos producció del taller	12'22	" ""
Altres	3'00	" "

La creació del TALLER SHALOM va respondre a una sèrie de necessitats:

- Oferir una alternativa de centre de treball ubicat a Lleida, on els nois i noies acollits no haguessin d'estar-hi interns, és a dir, anar-hi pel de matí i tornar a casa seva per la tarda, una vegada acabada la jornada laboral.
- Donar una continuïtat al tipus de formació rebuda a l'escola, entenent el taller com un centre de formació permanent on de manera adequada es combinés el treball, la conservació i adquisició d'hàbits i el manteniment dels coneixaments ja adquirits.

El taller és una empresa sense ànim de lucre, amb la finalitat de:

- Assegurar tant un lloc de treball remunerat com els serveis d'adaptació personal i social necessaris, a aquells disminuïts adults, la incapacitat dels quals els impedeix integrar-se en un lloc de treball normal.
- Que els nois i noies acollits, mitjançant la seva participació (protegida en el món del treball) en rebin els beneficis, tan a nivell econòmic com social i que al mateix temps li siguin cobertes les seves necessitats, que van des

de l'estructuració de la pròpia personalitat, rehabilitació específiques, educació i planificació del lleure; orientació i formació professional etc..

El nostre taller es troba en una fase d'expansió tant material com social; material en el sentit de que les instal·lacions actuals se'ns han quedat petites, actualment estem en tràmits per la cessió d'uns terrenys; social per l'experiència que podem aportar en la inserció de dos nois del taller com a pintors dins de les brigades municipals, colze a colze amb els operaris qualificats.

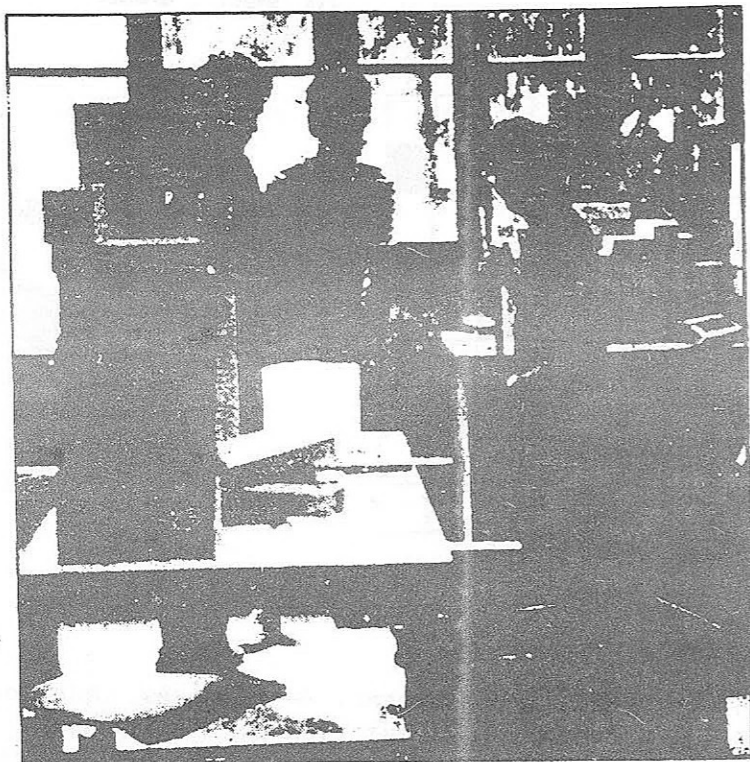
Dins del TALLER SHALOM funcionen actualment les següents seccions:

- FUSTERIA: realitzem treballs seriatos per altres empreses.
- TERMOGRAVATS: impressió sobre qualsevol objecte destinat per les empreses a la propaganda.
- CORTINES: engarçat i muntatge de tot tipus de cortines amb comercialització pròpia.
- MANIPULATS: feines realitzades per a altres empreses (envasats, muntatges industrials, etc.).

Disposem també, transport propi de marcaderies.

Endefinitiva, al nostre taller pensem que el deficient mental ha d'ésser un ciutadà més al carrer, a casa, als camps d'esport a l'església, a tot arreu cal deixar-lo treballar i ensenyar-lo. Això de demana a la societat una inversió no gaire més gran de la que fem per qualsevol univercitari. Cal que recordem si més no, el preàmbul de l'Estatut de Catalunya:

"El poble català proclama com a valors superiors de la seva vida colectiva, la llibertat, la justícia i la igualtat

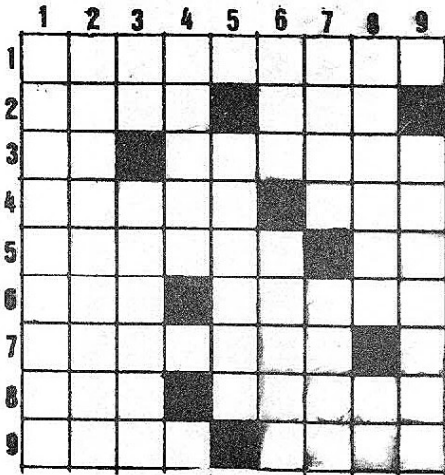
Taller de Fusteria.

i manifesta la seva voluntat d'avançar per una via de progrés que asseguri una qualitat de vida digna per a tots els que viuen, resideixen i treballen a Catalunya".

Teresa Benet

ENTRETENIMENTS

PER MIGUEL A. NAVARRO

motx creuats

HORITZONTALS:

1- unicipi del Baix Llobregat. 2- Al revés, qualsevol drap o tela que serveix per a vestir. Violenta irritació. 3- Consonant. Illa grega de la Mar Egea. 4- Al revés, massa de neu glaçada que es desprèn. Al revés, (British European Airways) companyia britànica d'aviació. 5- Petit poema que parla d'amors. Nom de consonant. 6- Petit. D'un lloc determinat. 7- Publicada, sortida a la llum pública. Cinquena. 8- Bossa de malla que es posa al cap per a retenir els cabells. Brot tendre que neix d'un rizona. 9- Al revés, habitacle. Sèrie de coses posades l'una al costat de l'altra al llarg d'un fil o una corda.

VERTICALS:

1- Planta rosàcia de fruita molt agradable. 2- Dinastia àrab que regnà a la Taifa de Sevilla (1023-1090). 3- Al revés, metall preciós. Permesa, legal. 4- Instrument del camp que consisteix en una taula que porta incrustades una sèrie de làmines de ferro tallants que serveix per a capolar la palla. Cent. 5-Vocal. Que no diu paraula. 6- Poble i municipi del Conflent. Compost de iode amb amb un altre element oradical. 7- Nom de consonant. Que té un preu elevat. 8- Perta-

nyent o relatiu a l'antiga Laietània. Repetit, devinitat egípcia. 9- Cinquanta. Abella mascle. borinot.

E	O	B	R	A	S	I	L	U	M
L	L	A	M	F	A	N	Q	T	E
I	T	S	O	M	F	I	U	E	X
X	O	I	A	R	H	C	R	A	I
I	S	N	E	L	T	A	E	I	C
T	A	F	O	G	V	R	P	V	B
P	S	I	N	T	S	A	N	I	A
O	C	U	B	A	I	G	D	L	T
H	O	T	O	N	I	U	F	O	E
I	A	U	G	A	R	A	P	B	R

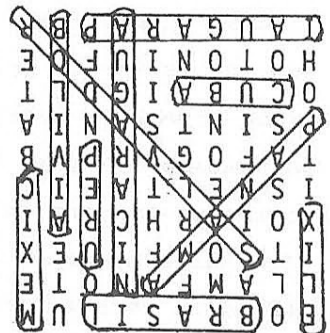
Cercant dins d'aquest embolic de lletres, i en totes les direccions, hi trobareu el nom de 10 països americants.

SOLUCIONS

mots encreuats

- ▶▶▶▶▶ 1- Martorell. 2- abor. Ira. 3- Db. I- carta. 4- aulla. aeb. 5- Idil. 11. Te. 6- Xic. Local. 7- Editada. L. 8- Ret. Turio. 9- L. Abellot.
- VERTICALS:
- ▶▶▶▶▶ 1- Maduixera. 2- Abbadies. 3- or. Llicta. 4- Trill. T. C. 5- O. Callat. 6- Ria. Iodur. 7- Erra. cara. 8- Lat- eta. Is. 9- L. Abellot.

sopa de lletres

UN REPAS, UNA LLIÇO

Era l'Agost del 1.966, i entre els actes de la festa major hi havia un festival de música catalana, per un grup de recent creació que s'anomanava els 16 jutges eren els pioners de lo que es deia la nova canço; era l'agrupació joveñivola qui organitzà el festival, amb un entusiasme tal que crea una certa expertació en la gent del poble, encara que la sala s'omplis de gom a gom a gairebé ningú no els va agradar i va ésser un fracàs molt gros, l'intent per donar a conèixer els primers passos del que més tard fóra el moviment musical més important dels darrers 30 anys de l'estat espanyol i àdhuc d'Europa havia, estat un repte per part de l'anomenada agrupació i l'havien perdut.

(I) NOVA CANÇO nom amb el qual és conegut el moviment restaurador d'una de les expressions populars musicals catalanes, aparegut en la segona meitat de la década dels 1951-60 en iniciar-se un grup format per consell de Josep Benet i de Joan i Maurici Serrahima i integrat per Jaume Armengol, Lluís serrahima i Miquel Porter, els quals el 1956 compongueren unes primeres cançons en català.

El 1959 arrel de la publicació a la revista "Germinabit" (2) d'un escrit d'en Lluís Serrahima, aglutinà autors i can-

tants i, després d'un èxit multitudinari al centre comarcal Lleidatà, es formà un grup homogeni, els 16 jutges, veritables protagonistes del moviment.

Un altre dia d'estiu una vintena d'anys més tard concretament el dia 6 de juliol de 1985 un membre d'aquell grup dels setze jutges que adés anomenàvem aplegà en un recital de cançó catalana la més gran concentració de gent de tots els temps, aconseguida per un cantautor, més de cent mil persones; joves la immensa majoria, acudiren al camp de futbol del Barcelona des de totes les contrades dels Països Catalans i fins i tot de l'estranger per a escoltar a Lluís Llach.

L'endemà tots els mitjans de comunicació del país i de l'estranger ressaltaren la magnitud de l'esdeveniment emprant una terminologia força elogiosa, significant les lletres i la música de en Llach com les d'un dels millors cantautors del món.

Un repte en una societat endormiscada i tolerant, la nostra, que es deixa embaucar per prototipus musicals de laboratori i "marketing" propis de la cultura anglo-saxona; però més que això en Llach volia demostrar als mitjans de comunicació, ràdio, tve, premsa i fins i tot a l'administració, medis dels quals ha sofert tantes restriccions i dificultats administratives, que sense caure en bilingüismes ni renunciant a les posicions ideològiques que configuraven els plantejaments inicials de la nova cançó es pot aconseguir el més esplendorós triomf com lo demostrà Llach en aquesta ja Històrica data del sis de Juliol del 1985.

(1) dades transcrites de la Gran Enciclopèdica Catalana.

(2) revista en català de la Unió Escolania de Montserrat creada pel maig de 1949.

AMB L'EXCUSA DE LA BÍBLIA

No hi ha cap dubte que la Bíblia és un gran llibre i un dels més llegits avui i per això mateix és un llibre dels més discutits. Tampoc no hi ha cap dubte que la Bíblia ha sofert, a través del temps, manipulacions de tota mena en ser traduïda als idiomes moderns des d'altres traduccions, suposadament fidedignes, d'idiomes antics, (com el grec). Avui és impossible de traduir aquest gran llibre o comparar-lo amb els seus originals. La Bíblia ha sofert, a més a més, manipulacions d'interpretacions, tantes, que cada branca del cristianisme se n'ha fet la seva versió oficial, subratllant, en cada cas, allò que més ha interessat a la seva particularitat.

Amb tot això pensava quan, aquest dia un seguidor dels testimonis de Jeová, em va dirigir la paraula amb l'excusa d'oferir-me la Bíblia i de la qual em va llegir alguns passatges que, a la seva interpretació, pressajaven la fi del món (no sé si molt immediatament o no ja que no vam entrar en precisions). No me n'hi vaig enriure per respecte a la persona i a la seva fe, però, li vaig dir que la Bíblia es podia interpretar de la manera que hom volia o l'interessava. D'aquesta manera tan senzilla, i amb l'excusa de parlar de la Bíblia vam mantenir una llarga conversa.

Sempre que he parlat amb gent tan intransigent com els testimonis de Jeová (i d'altres que no són testimonis de Jeová

he sentit una esgarrifança en tot el cos; no entenc que hom pugui creure amb algú o alguna cosa sense intentar ser crític amb allò que creu, almenys objectiu. M'espanten les actituds dogmàtiques i tan radicals que no deixen espai al dubte, a l'objectivitat o la crítica. No tot el que la Bíblia diu és cert i ho és només de la manera que ho diu i tot allò que no diu ni ho deixa entendre es falç o inexistent (l'evolució de les espècies o la possible vida en altres planetes, per exemple) per la senzilla raó que no en parla.

Aquesta gent que es creuen posseïdors de la "veritat" els és fàcil desafirmar qualsevol observació que els faci notar alguna irregularitat d'allò que creuen, perquè si ells posseïxen la "veritat" és obvi que són els altres els que van malament i fan interpretacions falses dels llibres sagrats. Amb gent així no costa gaire d'imaginar-se el difícil camí que s'haurà de fer per a aconseguir un món millor, més just i sense diferències socials de races o de credos, ja que aquesta gent tendeixen a dividir la humanitat en "bons i dolents" justos i pecadors i resulta que "els bons i els justos" sempre són els i únicament ells.

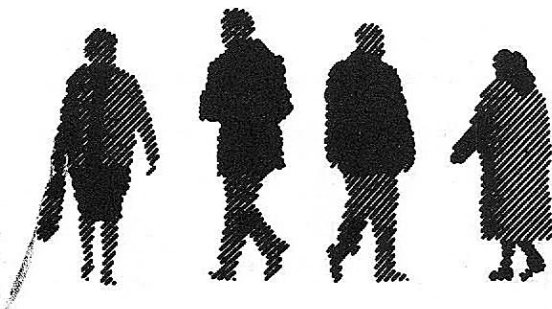
No tots els que es creuen posseïdors de la "veritat" són testimonis de Jeová, ni de bon tros; hi ha entre aquest una bona colla de catòlics, maometans, jueus i etc. etc. que mantenen actituds tan encarcerades i inamobibles com els qui més. Un exemple clar el tenim en tota aquella gent que es manifesta en contra del divorci, la despenalització de l'avortament o ara, molt més recent, contra la projecció d'una determinada pel·lícula. Aquesta gent (encara que vagi de molt bona fe i

tingui tots els drets del món a manifestar la seva opinió) no s'adona que el fet de prohibir no arregla res i no salva ningú del pecat ja que l'home i la dona des del Gènesi (el primer llibre de la Bíblia) són LLIURES per a triar el BÉ del MAL.

Si ningú no es divorcia per què està prohibit de divorciar-se; si ningú (cap dona) no avorta per què està greument penat per la llei, si ningú no veu el film perquè aquest no es projecta, si tots, creients i no creients, catòlics i no catòlics, han de passar pel mateix adreçador sense aquesta LLIBERTAT de poder triar fer o no fer, anar o no anar, quin mèrit tindria, doncs, ser "bo"?

Tenir un esperit clarament crític senzill i obert, transigent i al mateix temps conseqüent de la nostra llibertat per a poder llegir amb objectivitat la Bíblia i entendre aquesta voluntat de Déu ( ) de fer l'HOME i la DONA lliures perquè, voluntàriament puguin triar (i destriar) el BÉ del Mal i escollir, sense cap coacció, una cosa o l'altra.

A. Costafreda

COL·LABORACIONS INFANTILS

el bosc cremat

REDACCIÓ

*****

Quan veig un bosc cremat em fa molta pena veure com cremen la nostra naturalesa. Observo que aquest bosc poble sense verdor al seu damunt. És molt trist perquè quan passem pel costat pensem: Per què som tan dolents la gent?. És com si a tu et cremessin el vestit i una mica l'ànima, et quedaries molt trist. El bosc és per a respirar, jugar i passar-ho bé amb els amics, familiars etc.. Amb el bé que ens ho passariem sense cremar el bosc, tot verd amb arbres al teu voltant podríem respirar millor, aire pur i sa. Perquè, un bosc sense arbres és un bosc molt buit, sense ànima ni bestit, és com una persona despallada, sense res. És molt bonic veure un bosc verd, amb arbres tan plens de fulles verdes i tan alts... Sol caldria fer un petit esforç i cuidar més la nostra naturalesa.

AGJUEM-LO A VIURE

Laura Gallart i Bonastra (11 anys)

la casa màgica

Temps era temps, hi havia un rei molt orgullós i ric que, una vegada es va tornar poble perquè, jugant a cartes, va perdre les seves riqueses i el títol de rei. Jugava amb un poble molt pobre el qual va guanyar tots els béns del seu contrari, el rei.

Però, el poble que era molt bo, li feia pena que tota la gent del palau visqués fora i demanés almoïna, i per això li va tornar tot al rei. Aquest en recompensa li va donar una casa.

El pobre estava molt bé en aquella casa, però, ell no sabia que es tornaria màgica, ja que havia estat un regal d'una fada àvia del rei.

Quan van passar cinc anys, el rei es va morir i la casa del pobre es va transformar en un formós palau, tot ple de criats. Com que el rei va morir i no tenia fills ni muller van fer rei, al poble del nostre conte. Tothom estava content, no s'acabaven les festes ni els àpats. En aquell país no hi va haver més captaires. a tots els pobres els deixava entrar i quedar-se a dormir al palau i després els repartia riqueses a fi de poder treballar.

El poble que ara era rei, maimés va tornar a ser poble, i va morir quan tenia cent anys, i maimés ningú l'obridat.

I vet aquí un gost
i vet aquí un gat
i aquest conte
ja s'acabat.

en joan i els seus invents

Una vegada havia un noi que es deia Joan, ell sempre feia experiments, era inventor. Tenia vuit anys, cabell ros, cara sempre sonrient amb ulls blaus. Vivia a un poble que deia Artesa.

Tots els experiments fallaren, més una nit, va tenir un somni, estava al seu laboratori buscant alguna cosa que li funcionés, una i altra vegada experimentant, fins que en un racó hi va veure un llibre del seu padri, que també era inventor, però, sense la mala sort d'en Joan.

Ben depressa va anar a buscar les receptes que el llibre li anava explicant. Caragols, alberginies, patates, pebrots, tomates, llomgonissa i butifarra.

Tenia necessitat d'adquerir l'oli i el primer pas va ser anar al molí de l'oli i parlant amb l'amo aveure si podia donar-li mig litre per a fer el seu experiment. Després d'insister molt i dir-li que era un inventor, el va convencer i li regalà l'oli.

Després va anar a veure el rei dels cargols per si podia oferir per l'invent uns quans cargols, al rei dels cargols no li va importar perquè en tenia molts i a més a més els hi donava de menjar a càrrec del pressupost del reine i aquest ja tocava fons.

Li faltava els productes del pagès i sense pensar-se-ho tres pocs li parlava al pagès tot dient-li si li donaria les alberginies, patates, pebrots i les tomates, i el bon pagès li contestà que encara podia oferir-li uns quans més dels seus productes treballats i cuidats amb les seves mans fermes, si li fallés o acertés el seu invent.

Només li faltava la llonganissa i la butifarra i per això tenia que anar a demanar un últim favor al botiguer que era aprp de la seva casa. Després d'explicar-li el seu invent el botiguer li oferí al Joan el tros de llonganissa i la butifarra.

El Joan no sabia pas cuinar, tan sols era inventor i va anar a veure el Carlets i li explicà el que volia fer.

es tancaren els dos en una cuina molt gran i prepararen el que en Joan li explicava al Carlets. Quan tot estava preparat va cridar als seus omics, familiars i també a les persones que l'havien ajudat, i entre tots es menjaren aquella cassola.

Va tenir tant d'èxit que se'n lleparen els dits, i la van batejà amb el nom de CASSOLA DE PAGES.

Eugeni Porqueras i Teixidor (10 anys)

